

Inventarisatie naar onderzoek, kennisverspreiding, innovatie en educatie in de biologische landbouw in Nederland

Auteurs | Fogelina Cuperus, Lennart Fuchs, Wiepie Haagsma, Elsbeth Smit, Marcel van der Voort,
Wijnand Sukkel

WPR-OT 1002

Inventarisatie naar onderzoek, kennisverspreiding, innovatie en educatie in de biologische landbouw in Nederland

Auteurs: Fogelina Cuperus, Lennart Fuchs, Wiepie Haagsma, Elsbeth Smit, Marcel van der Voort, Wijnand Sukkel

Wageningen University & Research

Dit onderzoek is in opdracht van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) uitgevoerd door de Stichting Wageningen Research (WR), business unit Open Teelten, in het kader van Kennisdeks vraag *Inventarisatie Biologische Landbouw* (KD-2022-074) in het kader van beleidsondersteunend onderzoeksthema *Biodiversiteit* (projectnummer BO-43-104-028).

WR is een onderdeel van Wageningen University & Research, samenwerkingsverband tussen Wageningen University en de Stichting Wageningen Research.

Wageningen, april 2023

Rapport WPR-OT 1002

Cuperus, F., Fuchs, L., Haagsma, W., Smit, E., Van der Voort, M., Sukkel, W. **2023**. *Inventarisatie naar onderzoek, kennisverspreiding, innovatie en educatie in de biologische landbouw in Nederland*. Wageningen Research, Rapport WPR-OT 1002.

Trefwoorden: Biologische landbouw, Nederland, onderzoek, kennis, innovatie, onderwijs, educatie

DOI: <https://doi.org/10.18174/629012>

© 2023 Wageningen, Stichting Wageningen Research, Wageningen Plant Research, Business unit Open Teelten, Postbus 430, 8200 AK Lelystad; T 0320 29 11 11; www.wur.nl/plant-research

KvK: 09098104 te Arnhem
VAT NL no. 8113.83.696.B07

Stichting Wageningen Research. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Wageningen Research.

Stichting Wageningen Research is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

Rapport WPR-OT 1002

Foto omslag: Fogelina Cuperus

Inhoud

1	Aanleiding en doel	6
2	Aanpak en afbakening	7
3	Resultaten	8
	3.1 Resultaten overzicht	8
	3.2 Enkele gerelateerde projecten	10
	3.2.1 Projecten rondom biologisch zonder onderzoek of kennisverspreiding	10
	3.2.2 Onderzoeken en proeven op biologische landbouwgrond	10
4	Toelichting bij resultaten	12
	4.1 Inhoud, thema's en doelen van projecten	12
	4.2 Financieringsroutes en budget	13
	4.3 Balans kennisontwikkeling, kennisverspreiding, onderwijs en innovatie	13
	4.4 Aandachtspunten omtrent het inventarisatie proces	13
	4.5 Overige opmerkingen van benaderde partijen	14
5	Conclusies	15
	Bijlage 1. Welke organisaties zijn benaderd?	16
	Bijlage 2. Wat is de benaderde organisaties gevraagd?	18
	Bijlage 3. Projectenlijst	19

1 Aanleiding en doel

In mei 2020 is de *Farm to fork* strategie vastgesteld door de Europese Commissie (European Commission a, 2020). In deze strategie is uitgewerkt wat de Europese streefdoelen zijn voor een toekomstig voedselsysteem. Eén van de streefdoelen is dat in 2030 minimaal 25% van de Europese landbouwgrond gebruikt wordt voor biologische landbouw (European Commission b, 2020). Elke Europese lidstaat mag hier haar eigen invulling aan geven en Nederland heeft ervoor gekozen om te streven naar 15% biologisch areaal in 2030 (Biologisch actieplan 2022). Het huidige areaal van biologische landbouwgrond in Nederland is 4% en tussen 2011 en 2021 is het areaal met 61% gegroeid (CBS, 2021). Een versnelling is noodzakelijk om te komen tot 15% biologisch areaal in 2030.

Om de versnelling van de groei van het biologisch areaal in Nederland te ondersteunen, is 19 december 2022 een Nederlands actieplan voor groei van biologische productie en consumptie gepresenteerd (LNV, 2022). Het actieplan bestaat uit drie elementen: meer biologische consumptie en markt, meer biologische productie en meer kennisontwikkeling, -verspreiding en innovatie. In dit rapport ligt de focus op het derde element: kennis. Voordat er kan worden onderzocht welke kennisontwikkeling, -verspreiding en innovatie nodig is om de ambitie van 15% biologisch areaal in 2030 te ondersteunen, is een overzicht van de huidige status van kennis omtrent biologische landbouw in Nederland gewenst.

De rapportage die voor u ligt zal de volgende vraag beantwoorden: *‘Wat financiert het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: LNV) aan kennisontwikkeling en kennisverspreiding ten behoeve van de biologische landbouw sector’*. Het doel van de rapportage is het bieden van een beknopt overzicht van recente onderzoeksprojecten (zowel kennisontwikkeling als -verspreiding) over biologische landbouw in Nederland. Dit zal voor LNV overzicht geven betreft hun inzet in de biologische sector en daarmee bijdragen aan het verder stimuleren van de kennisinfrastructuur van de biologische sector, via huidige beleidsplannen.

In de ontwikkeling van deze rapportage is input en tijd gevraagd van velen. Ondanks dat onze vraag kwam in een drukke periode in het jaar, is er hartelijk samengewerkt en heeft een ieder op zijn of haar manier een bijdrage geleverd (zie: Bijlage 1). Dank hiervoor! We kunnen helaas niet iedereen bij naam noemen die zich hiervoor heeft ingezet, maar willen specifiek Ilse Geijzendorffer, Marian Blom, Iris de Jonge en Annet Zweep bedanken voor hun tijd.

2 Aanpak en afbakening

Om te komen tot een overzicht van recente onderzoeksprojecten over biologische landbouw in Nederland is grotendeels gebruik gemaakt van directe benadering van organisaties. Als eerste stap in het proces is er een lijst opgesteld van organisaties die mogelijk recent projecten omtrent onderzoek en kennisverspreiding hebben uitgevoerd ten behoeve van de biologische landbouw. Deze lijst bestaat uit universiteiten, kennisorganisaties, adviesorganisaties, ketenpartijen, onderwijs, toeleveranciers en overige organisaties (Bijlage 1). De initiële lijst van organisaties (n=namen organisaties=47) is samengesteld door het onderzoeksteam en verder aangevuld door LNV met overige namen van organisaties (n=9). Het onderzoeksteam heeft de lijst verder aangevuld resulterende in een totaal van 58 benaderde personen (Bijlage 1). In een enkel geval zijn meerdere personen van één organisatie benadert aangezien er een veelvoud van instituten bestaat (bijvoorbeeld: WPR, WLR, WENR, WECR, WFSR, WFBR) binnen één organisatie (in dit geval: WUR). De geselecteerde personen zijn door middel van een gestandaardiseerde e-mail benaderd met de vraag of zij recent betrokken zijn geweest bij LNV gefinancierde projecten ten behoeve van de biologische landbouw. Het gaat om zowel lopend onderzoek, onderzoek wat is afgerond in 2020, 2021 of 2022 en in 2023 te starten onderzoek.

Samenvattend bestond de initiële afbakening uit:

- Onderzoeksprojecten OF projecten ten behoeve van kennisverspreiding
- Project is afgerond in '20, '21, '22 of zal in 2023 starten
- Onderzoek ten behoeve van* biologische sector:
- Project gefinancierd door LNV (of financieringsorganisatie van LNV (Topsector))

** onderzoek ten behoeve van betekent “met als specifieke doel om de biologische landbouw sector vooruit te helpen met kennis en onderzoek”. Hieronder valt (in deze verkenning) niet: onderzoek dat ook relevant is voor de biologische sector (zoals bijv. onderzoek naar niet chemische gewasbeschermingsmaatregelen)*

In een vervolgstap zijn op verzoek van LNV ook projecten meegenomen die zijn gefinancierd door NWO, H2020, POP-3, en Interreg. Deze financieringsorganisaties zijn waar nodig nog apart benaderd. Wanneer een organisatie had aangegeven dat er projecten voldeden aan de afbakening, dan was de vraag om een tabel (Bijlage 2) in te vullen met vragen over projecttitel, het doel van het project, beoogd resultaat van het project, looptijd, budget, financieringsbron, naam projectleider en waar mogelijk een link naar achtergronddocumentatie en deze tabel te retourneren naar het onderzoeksteam. Organisaties die niet per mail reageerden zijn later waar mogelijk telefonisch benaderd.

In hoofdstuk 3 *Resultaten* zijn alle pas afgesloten, lopende en binnenkort startende projecten weergegeven. De projecten zijn ingedeeld in de thema's: 1) plantaardige landbouwsystemen, 2) veehouderij, 3) verdienvermogen, markt en consument en 4) humane voeding en gezondheid en 5) overige domeinen. Per project is doel en eventueel resultaat, budget en financieringsbron weergegeven. Waar mogelijk is ook aangegeven in hoeverre inzichten en kennis uit de projecten al worden toegepast of waar nog kennisverspreiding nodig is. In hoofdstuk 4 *Toelichting bij resultaten* wordt duiding gegeven aan de resultaten en worden de resultaten in bredere context geplaatst.

3 Resultaten

3.1 Resultaten overzicht

In totaal zijn er 12 ingevulde tabellen ontvangen met een totaal van 60 projecten. Omdat er een heel aantal dubbelingen in zaten (door meerdere organisaties ingevuld) en enkele projecten duidelijk niet pasten binnen de gegeven afbakening (specifiek *ten behoeve van* de biologische sector, door LNV, NWO, H2020, POP-3 of Interreg gefinancierd, in Nederland). Uiteindelijk resulteerde dit in 44 projecten die passen binnen de gegeven afbakening (Tabel 1 & Bijlage 3). Deze zijn vervolgens onderverdeeld in de thema's: plantaardige landbouwsystemen (n=projecten=19), veehouderij (13), verdienenvermogen, markt en consument (4), humane voeding en gezondheid (3), en overige domeinen (5). Op welke onderdelen van de keten een project zich richt, is als vraag gesteld aan de invullende partij (PP, VW, HA, MA, Tabel 1). Bij ontbreken van antwoord op deze vraag, is dit ingevuld door het onderzoeksteam op basis van online achtergrondinformatie van het project. Twaalf van de 44 projecten lopen door in 2023, van een project is de einddatum onbekend en 31 projecten zijn afgerond per 31-12-2022 (Tabel 1).

Tabel 1. Overzicht van de resultaten uit de ontvangen ingevulde tabellen. Het overzicht is georganiseerd op basis van de vooraf benoemde thema's: 1) plantaardige landbouwsystemen, 2) veehouderij, 3) verdienenvermogen, markt en consument en 4) humane voeding en gezondheid, en 5) overige domeinen. In de tabel is aangegeven of het gaat om internationale (I) of nationale (N) projecten (I-N) en of het voornamelijk gaat om onderzoek (O) of kennisverspreiding (K) in kolom O-K. Daarnaast of projecten zich wel (x) of niet (-) richten op: primaire productie (PP), verwerking (VW), handel (HA) en/of markt (MA). Daarnaast is aangegeven of een project is afgerond (AF) waarin projecten aangeduid met (✓) zijn afgerond per 31-12-2022 en projecten aangeduid met (-) nog niet zijn afgerond per 31-12-2022.

	Projecttitel	I-N	O-K	PP	VW	HA	MA	AF
1.	Plantaardige landbouwsystemen (19)							
1.a	Risicogerichte benadering primaire sector *	N	O	x	-	-	-	✓
1.b	Kik Koplopers in de kringlooplandbouw *	N	OK	x	-	-	-	-
1.c	Biologisch: inspiratiebron voor kringlooplandbouw	N	K	x	-	-	-	✓
1.d	SABE Praktijknetwerk gewasdiversiteit: strokenteelt	N	K	x	-	-	x	-
1.e	Perspectief voor de biologische perenteelt in Nederland	N	O	x	-	-	x	-
1.f	Biologische landbouw en GLMC's in NSP ***	N	O	x	-	-	-	✓
1.g	Nationale Annex	N	O	x	-	-	-	-
1.h	Programma Groene Veredeling (2) **	N	O	x	-	-	-	✓
1.i	LIVESEED project (H2020)	I	O	x	-	-	-	✓
1.j	Green Resilient (Core Organic)	I	O	x	-	-	-	✓
1.k	SureVeg (Core Organic)	I	O	x	-	-	-	✓
1.l	Organic and biodynamic vegetable production in low-energy greenhouses (Core Organic)	I	O	x	-	-	-	✓
1.m	Selectieve aanpak phytophthora pootgoed (POP-3)	N	O	x	x	x	x	✓
1.n	De biologische boer centraal (POP-3)*	N	K	x	-	-	-	-
1.o	Biologische Stropharia kweek (POP-3)	N	O	x	x	-	-	✓
1.p	Circulaire land- en tuinbouw door recycling van organische reststromen tot biologische meststoffen (POP-3)	N	O	x	x	x	x	✓
1.q	Natuurinclusieve landbouw in Oostkapelle (POP-3)	N	OK	x	-	-	-	✓

1.r	Samen vooruit in de Ecoregio "Grenspark Groot Saeftinghe" (POP-3)	N	K	x	-	-	x	✓
1.s	Innovatie in de biologische sector: een podium voor pioniers (POP-3)	N	K	x	-	-	-	✓
2. Veehouderij (13)								
2.a	Quick scan stikstofproblematiek en biologische veehouderij	N	O	x	-	-	-	✓
2.b	Natuurlijke middelen in de biologische veehouderij	N	K	x	-	-	-	✓
2.c	Inzicht in huidige situatie biologische melkveehouderij en akkerbouw ***	N	O	x	-	-	-	✓
2.d	Biomonitor melkveehouderij **	N	OK	x	-	-	x	✓
2.e	PPS Feed4Foodure	N	O	x	-	-	-	-
2.f	PPS Ontwikkeling duurzame aanpak wormen leghennen	N	O	x	-	-	-	-
2.g	Ammoniakemissie biologische varkenstallen	N	O	x	-	-	-	✓
2.h	Emissiemetingen stallen voor biologisch gehouden leghennen	N	O	x	-	-	-	✓
2.i	SABE ammoniakreductie in de biologische varkenshouderij	N	OK	x	-	-	-	-
2.j	SABE dubbeldoelkippen	N	OK	x	-	-	x	-
2.k	POWER (ERA-NET)	I	O	x	-	-	-	✓
2.l	FreeBirds (Core Organic)	I	O	x	-	-	-	✓
2.m	GrazyDaisy (Core Organic)	I	O	x	-	-	-	✓
3. Verdienvermogen, markt, consument (4)								
3.a	Literatuurstudie consumentenonderzoek biologisch	N	O	-	-	-	x	✓
3.b	GLB-pilot biologisch in ontwikkeling (POP-3)	N	O	x	-	-	x	-
3.c	Kom 's op ons erf (POP-3)	N	K	-	-	x	x	✓
3.d	Kom 's naar ons erf (POP-3)	N	K	-	-	x	x	✓
4. Humane voeding en gezondheid (3)								
4.a	Gezondheidseffecten biologische landbouw	N	O	x	-	-	-	✓
4.b	BioPlusKwaliteit (POP-3)	N	O	x	-	x	x	-
4.c	Gezondheidseffecten van gangbaar en biologisch voer voor varkens als model voor de mens	N	O	-	-	-	-	-
5. Overige domeinen (5)								
5.a	Verdiepende studie biologische landbouw	N	O	x	x	x	-	✓
5.b	Carbon farming (Interreg)	I	OK	x	-	-	x	✓
5.c	Van diploma-opleiding naar groene training en coaching (POP-3)	N	K	x	-	-	x	✓
5.d	De meerwaarde van de bioboer (POP-3)	N	K	x	-	-	-	✓
5.e	Biologische landbouw in Limburg op de kaart (POP-3)	N	OK	x	-	-	-	?

* Raakvlak met 2. Veehouderij

** Raakvlak met 3. Verdienvermogen, markt, consument

*** Raakvlak met 1. Plantaardige landbouwsystemen

3.2 Enkele gerelateerde projecten

Naast de projecten die opgenomen zijn in 3.1 (volledig overzicht: Bijlage 3) zijn er ook projecten die wel gerelateerd zijn aan, of relevant zijn voor de biologische sector, maar niet helemaal passen binnen de vooraf opgestelde afbakening (zie 2. Aanpak en afbakening). Het is niet mogelijk om hier een volledige lijst van te geven, maar hieronder worden wel enkele projecten benoemd, met bijbehorende verwijzingen.

3.2.1 Projecten rondom biologisch zonder onderzoek of kennisverspreiding

Niet alle projecten hebben als doel onderzoek of kennisverspreiding. Zo zijn er een aantal projecten die gaan over het opzetten van of ontwikkeling van producten, bedrijven, systemen, afzetkanalen etc.

- [Landzicht Biologisch bioweb: regionale foodhub voor online bestellen en bezorgen van biologische producten van de boer](#) (Zuid-Holland)
- [Beleefboerderij Stadszicht, Zwolle \(nr. 1\)](#) (Overijssel)
- [Historische Moestuin de Haar in ere hersteld en weer in bedrijf](#) (Utrecht)
- [Kari's Sallandse Crackers](#) (Overijssel)
- [Kievit Tuinbouw](#) (Zuid-Holland)
- [Mijn Boerderijtje App](#) (Utrecht)
- [Nieuwe economische dragers voor Landgoed Herinckhave](#) (Overijssel)
- [Opzetten marketing biologisch graan van de Graanrepubliek](#) (Groningen)
- [Uw Stadsboer, 'power to the channel'](#) (Overijssel)
- [Van boer naar burger](#) (1) en [Van boer naar burger](#) (2) (Groningen)

3.2.2 Onderzoeken en proeven op biologische landbouwgrond

Er zijn verschillende onderzoeksprojecten die niet specifiek ten behoeve van de biologische landbouwsector zijn opgezet, maar wel op biologische landbouwgrond worden uitgevoerd. De reden kan zijn dat dit vanuit onderzoekstechnisch oogpunt wenselijk is of dat de proefopzet beter in een biologisch systeem past. Of om de vergelijking te kunnen maken in zowel een gangbaar en een biologisch systeem. Een aantal voorbeelden van zulke projecten:

- **Onderzoek naar Strokenteelt**

De strokenteeltproeven van WUR-OT en WUR-FSE worden grotendeels uitgevoerd op biologische landbouwgrond in Lelystad en Wageningen, of op biologisch beheerde grond in Valthermond. Daarnaast zijn in de strokenteeltnetwerken zowel gangbare als biologische landbouwers betrokken. Begin 2023 is er een nieuw strokenteelt project gestart, genaamd CropMix. Ook hier zijn voornamelijk biologische agrariërs bij betrokken en de CropMix experimenten worden aangelegd op biologisch beheerde grond.

[WUR website Strokenteelt en CropMix](#)

- **Onderzoek naar Mengteelt**

Verskillende projecten met betrekking tot mengteelten zijn uitgevoerd door WUR-OT en proeven zijn hiervoor aangelegd op biologische landbouwgrond in Wageningen en in Lelystad bij WUR-OT. Deze proeven zijn uitgevoerd binnen verschillende H2020 projecten, als LEGVALUE, REMIX en DiverIMPACTS.

<https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/plant-research/show-wpr/legvalue-duurzame-bedrijfssystemen-en-afzetketens-met-eiwitgewassen.htm>

<https://www.wur.nl/nl/project/remix-mengteelten-voor-een-weerbare-europese-landbouw.htm>

- **Onderzoek naar Agroforestry**

De 15 ha agroforestry onderzoeksfaciliteit bij WUR-OT in Lelystad ligt op biologische landbouwgrond. Deze werd gefinancierd vanuit de PPS Agroforestry (2019-2022), en momenteel vanuit de PPS Verdienmodellen Agroforestry (2022-2025). Ook zijn er in de praktijknetwerken zowel gangbare als biologische landbouwers betrokken.

wur.nl/agroforestry

- **Langjarige systeemprouven Beter Bodembeheer**

De lange termijn experimenten (LTE's) die de laatste jaren vielen onder de PPS Beter Bodembeheer hadden bij WUR-OT in Lelystad en Vredepeel naast een gangbare ook een biologische variant. In Lelystad (BASIS) betrof dit een aanzienlijk deel van het experiment, in Vredepeel ging het op een kleine en separaat onderdeel. Daarnaast zijn bij het bedrijfnetwerk Bodemmetingen ook enkele biologische landbouwers betrokken.

beterbodembeheer.nl

- **Onderzoek naar duurzame bollenteelt**

Twee bedrijven gespecialiseerd in biologische bloembollenteelt participeren in dit project, waarin wordt gestreefd naar een kleinere afhankelijkheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

<https://www.verify.nl/projecten/pilot-tulp-en-bijgoed/>

- **Onderzoek naar biologische appel en perenteelt**

Op Proefbedrijf Randwijk ligt 3 ha biologische landbouwgrond met hierop appel en peer.

<https://proeftuinrandwijk.nl/>

4 Toelichting bij resultaten

4.1 Inhoud, thema's en doelen van projecten

Ten eerste valt op dat het grootste deel van de projecten gericht is op de primaire productie, zowel plantaardige productie als veehouderij. Projecten die zich ook richten op andere onderdelen van de keten, voeding & gezondheid of markt & consument zijn spaarzaam.

Plantaardige landbouwsystemen

Van de 19 projecten rond plantaardige landbouwsystemen, gaan er twee projecten (1a, 1b) breder dan enkel plantaardig met een focus op samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij en de uitwisseling van inputs en reststromen. De overige projecten zijn wel specifiek plantaardig met: drie projecten (1c, 1d, 1k) over gewasdiversiteit (o.a. strokenteelt en agroforestry) in de akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt; één project (1e) over de biologische fruitteelt (i.e. perenteelt); twee projecten (1h, 1i) over veredeling van weerbare gewassen en zaden; twee projecten (1j, 1l) over teeltsystemen in kassen; en twee projecten (1f, 1g) rond wet- en regelgeving en subsidies. Daarnaast zijn er nog een aantal POP-3 projecten met name gericht op het optimaliseren van processen op bedrijfsniveau, en kennisdeling (1m-1s). Er zijn een aantal plantaardige sectoren die niet specifiek terugkomen in de recente projecten uit deze inventarisatie. Dit zijn o.a. de bloem(bollen)teelt en meerjarige teelten, zoals boomkwekerijen, zachtfruitteelt en notenteelt. Eén project (2c) richt zich op akkerbouw en melkveehouderij.

Veehouderij

13 projecten zijn ten behoeve van de (biologische) veehouderij systemen. Van deze 13 projecten gaan er drie projecten (2a, 2b, 2e) wat meer over de verschillende diersectoren heen en richt één project (2c) zich op zowel de akkerbouw als de melkveehouderij. Vier projecten (2c, 2d, 2e, 2m) richten zich voornamelijk op de melkveehouderij, drie projecten (2g, 2i, 2k) gaan over de varkenshouderij en vier projecten (2f, 2h, 2j, 2l) hebben een focus op de pluimveehouderij (kippen). Dierlijke sectoren die hier niet expliciet in terugkomen zijn o.a. de vleeskalveren, geiten en vleeskuikens.

Milieudoelen

Kijkend naar de urgente milieudoelen (ammoniak, natuur, water en klimaat) valt op dat dit duidelijker terugkomt in de veehouderij projecten dan in de plantaardige landbouw projecten (1f). Diverse bodemproeven (plantaardige landbouw) nemen nadrukkelijk klimaat mee (waaronder broeikasgassen en koolstofvastlegging) maar vielen niet binnen de afkadering en zijn hierdoor wel opgenomen in 3.2.2 maar niet in de lijst met projecten. De grootste focus wat betreft milieudoelen in de veehouderij projecten lijkt te liggen op ammoniakreductie en stikstofproblematiek, met zes veehouderij projecten (2a, 2c, 2d, 2e, 2g, 2h, 2i) die hier meer inzicht in proberen te geven voor zowel de melkvee-, varkens- en pluimveehouderij. Biodiversiteit komt nauwelijks herkenbaar terug in de (milieu)doelen van veel opgehaalde projecten in deze inventarisatie. Ook hier geldt, projecten die biodiversiteit onderzoeken in een biologische context (in experimenten op proefbedrijven of op boerenbedrijven) pasten niet binnen

de vooraf opgestelde afkadering (*ten behoeve van* de biologische sector). Vaak worden de projecten die biodiversiteit als focus hebben, uitgevoerd in zowel gangbare als biologische context en staan ze ten dienste van zowel gangbare als biologische telers (bijvoorbeeld: Kennisimpuls Groene gewasbescherming). Daarnaast is een afrondende observatie dat er weinig verbinding in de opgehaalde projecten met het beleidsthema natuurinclusiviteit.

4.2 Financieringsroutes en budget

Het overgrote deel van de projecten ontvangt directe financiële ondersteuning van het Ministerie van LNV. De overige projecten ontvangen financiering via nationale (SABE, KIA, PPS, POP-3, NWO) of internationale calls (Core Organic, ERA-NET, Interreg, H2020). Van de 44 ingevulde projecten is van 27 een projectbudget gegeven. De meerderheid van de projecten met een bekend projectbudget kent een budget <100k (14). In de resultaten is zichtbaar dat het merendeel van de projecten met een budget >100k zijn gegund via een concrete call: 1e (KIA), 1i (H2020), 1k, 2l en 2m (Core Organic), 2f (PPS), 2i en 2j (SABE), en 2k (ERA-NET). De andere vijf projecten met een budget >100k zijn direct gefinancierd vanuit het Ministerie van LNV (1b, 1c, 2d, 2f, 2h).

4.3 Balans kennisontwikkeling, kennisverspreiding, onderwijs en innovatie

In de resultaten staan overwegend projecten ten behoeve van kennisontwikkeling. Veel projecten ten behoeve van kennisontwikkeling hebben daarnaast als resultaat dat de opgedane kennis wordt verspreid. Projecten met als hoofddoel kennisverspreiding zijn ook aanwezig (bijvoorbeeld: 1d, 2i, 2j en de vele POP-3 projecten). Projecten met als doel om onderwijs en innovatie in de biologische landbouw te verbeteren, zijn niet veel naar boven gekomen (een uitzondering: 1c). Specifieke onderwijsprojecten voor het groene MBO en HBO zijn niet naar boven gekomen in de inventarisatie. Een voorbeeld van zo'n onderwijsproject, de RIF Biologische landbouw van AERES MBO Dronten Warmonderhof startende in 2023, valt binnen financiering van het Regionaal Investeringsfonds MBO van het Ministerie van VWS en paste hierdoor niet binnen de vooraf aangegeven afbakening van dit project.

4.4 Aandachtspunten omtrent het inventarisatie proces

Interpretatie en volledigheid

Bij de gedane inventarisatie zijn er een aantal aandachtspunten over het doorlopen proces. Allereerst, is het van belang om te beseffen dat er binnen het proces interpretatie mogelijk is die leidt tot in- of exclusie van bepaalde projecten. Het onderzoeksteam heeft vooraf de afbakening van de projecten zo helder mogelijk proberen te definiëren maar er bestaat toch nog ruimte voor interpretatie: zowel door de invullende partij (wanneer valt een project binnen de gegeven afbakening?) als door het onderzoeksteam. Ten tweede is het van belang om te realiseren dat deze lijst van projecten wellicht niet compleet is en er studies en projecten missen. Het onderzoeksteam heeft geprobeerd de vraag zo inclusief en breed mogelijk uit te zetten naar een grote verscheidenheid aan organisaties (Bijlage 1). Het is mogelijk dat hier toch een organisatie of juist een sleutelpersoon binnen een organisatie afwezig was of niet is aangesproken en dat dit resulteerde in het overslaan van projecten.

4.5 Overige opmerkingen van benaderde partijen

Projecten met thema's relevant voor biologische sector

Verschillende partijen gaven aan niet betrokken te zijn bij projecten specifiek ten behoeve van de biologische sector, maar wel projecten die relevant kunnen zijn voor de biologische sector. Hierbij werden thema's genoemd zoals natuurinclusieve landbouw, gewasdiversiteit, robuuste rassen, niet chemische gewasbeschermingsmaatregelen en biostimulanten.

In een fors aantal LNV gefinancierde projecten (o.a. vele publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS) en kennisbasis projecten (KB)) worden er onderzoeksthema's opgepakt die niet specifiek zijn gericht op biologische landbouw maar zeker ook relevant zijn voor de biologische landbouwsector, zoals: natuurlijke ziekte- en plaagbestrijding in de akkerbouw, duurzame omgang met nutriënten, reductie bodembewerking, mechanische onkruidbestrijding, biodiversiteitsondersteunende maatregelen (mengteelt, strokenteelt, agroforestry), en groenbemesters.

Projecten en netwerken met ook biologische ondernemers

Meerdere benaderde partijen gaven aan dat ze werkzaam zijn in netwerken met zowel gangbare als biologische ondernemers. Hierbij wordt met biologische ondernemers gewerkt aan de verbetering van verschillende aspecten van het landbouwsysteem, zoals bijvoorbeeld bodembeheer. Meestal is er binnen deze telersgroepen en netwerken ook juist uitwisseling tussen biologische en gangbare ondernemers.

Biologische projecten uit POP-3 gelden en provincies

Uit de inventarisatie zijn ook een aantal projecten benoemd die wel ten behoeve van de biologische sector zijn, maar niet direct door LNV gefinancierd zijn. De meeste van deze projecten zijn door provincies gefinancierd, al dan niet uit POP-3 gelden.

Waarde van biologisch onderzoek

Een ander aandachtspunt is dat in deze inventarisatiestudie de focus is gelegd op de onderzoeksvraag: "wat voor projecten financiert het Ministerie van LNV specifiek ten behoeve van de biologische sector?" Dit gaat voorbij aan de discussie wat de waarde is van deze projecten voor de biologische sector. Via e-mails en telefoongesprekken zijn hierover een aantal opmerkingen ontvangen, zoals: *Wat is de daadwerkelijke waarde van het onderzoek voor de biologische boer? Wat zijn factoren voor een succesvol project en een succesvolle verspreiding van kennis naar de praktijk? Wat is de benodigde infrastructuur van het ophalen van kennisvragen bij de sector, en hoe word dit vervolgens opgepakt door onderzoeksinstellingen?* Waar mogelijk zou het goed zijn om deze aandachtspunten mee te nemen in de op te stellen kennisagenda.

Bereidheid om bij te dragen bij benaderde partijen

Een afrondende observatie is dat in de e-mails en telefoongesprekken een grote bereidheid is ervaren bij de bevraagde organisaties en personen, om bij te dragen aan projecten rondom kennisontwikkeling, kennisverspreiding, onderwijs en innovatie in de biologische sector. Een groot aantal partijen waarmee contact is gelegd, hadden geen projecten die voldeden aan de vooraf gestelde afbakening, maar gaven wel aan graag de rapportage te ontvangen en/of bereid te zijn in de toekomst samen te werken rond dit thema.

5 Conclusies

Deze inventarisatie is een eerste verkenning van LNV-gefinancierde projecten specifiek ten behoeve van de biologische sector. Ten behoeve van deze inventarisatie is het net opgehaald, wat heeft geleid tot dit overzicht van recent afgeronde, lopende en in 2023 opstartende projecten. In dit overzicht staan 44 projecten benoemd, waarvan veruit het grootste deel gericht is op de primaire productie, waarvan 19 projecten met een focus op de plantaardige teelt en 14 projecten op de veehouderij. Ook blijkt dat de het overgrote deel van de projecten zijn gericht op kennisontwikkeling en slechts een klein deel op kennisverspreiding, innovatie en onderwijs.

Projecten die relevant zijn voor de biologische sector, maar niet specifiek voor de biologische sector zijn uitgevoerd zijn niet meegenomen. Het is een optie om deze projecten in een vervolgtraject op dit project beter in beeld te brengen, al zal de afbakening daarvan nog moeilijker zijn dan in deze inventarisatie.

Referenties

EC a, 2020: food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

EC b, 2020: agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan_en

CBS, 2020: www.clo.nl/indicatoren/nl0011-biologische-landbouw

LNV, 2022: [Nederlands actieplan voor groei van biologische productie en consumptie](#)

POP-3 projectenoverzicht: projecten.netwerkplatteland.nl/nl

Bijlage 1. Welke organisaties zijn benaderd?

n	Organisatie
Universiteiten	
1	WPR OT, ziekten, plagen, onkruiden
2	WPR OT, fruit Randwijk
3	WPR OT, landbouw en samenleving
4	WPR agrosysteemkunde
5	WPR biointeracties
6	WPR bollen
7	WPR glastuinbouw
8	WENR
9	WECR
10	WFSR
11	WLR en WU APS
12	WFBR
13	WU
14	UvA
15	RUG
16	UU
17	Radboud
18	NIOO
Kennisorganisaties	
19	LBI
20	SPNA
21	Rusthoeve
22	Zwaagdijk/Verify
23	HLB
24	IRS
25	Regionaal onderzoek Lelieteel
Adviesorganisaties	
26	CLM
27	Delphy
28	Sander Bernaerts
29	Christoffel den Herder
30	Stefan Muijtjens
31	Land en Co
32	Van Tafel naar Kavel
33	BoerenNatuur
Ketenpartijen	
34	Odin
35	GreenOrganics

- 36 TRADIN
- 37 Udea
- 38 Oerlemans

Onderwijs

- 39 Van Hall Larenstein
- 40 HAS
- 41 Aeres/Warmonderhof
- 42 InHolland

Toeleveranciers

- 43 Bolster
- 44 Vitalis
- 45 Agrifirm
- 46 CZAV-Crop Solution
- 47 Van Iperen

Overig

- 48 Wij.land
- 49 Erf.BV
- 50 IVN
- 51 Blue City Rotterdam*
- 52 Het Groene Brein*
- 53 Bio Academy
- 54 Biohuis (LTO)
- 55 BioNext
- 56 EKOLAND/Agrio
- 57 Agriholland*
- 58 Actieplan Bodem & Water/ Provincie
Flevoland

Financierings organisaties

- 59 NWO
 - 60 H2020
 - 61 POP-3
 - 62 Interreg
-

Bijlage 2. Wat is de benaderde organisaties gevraagd?

Criteria voor wanneer project kan worden ingevuld: Onderzoeksprojecten OF projecten tbv kennisverspreiding Project is afgerond in '20, '21, '22 of start 2023 Onderzoek ten behoeve van* biologische sector: Project gefinancierd door LNV (of financieringsorganisatie van LNV (Topsector) * onderzoek <i>ten behoeve van</i> betekent met als specifieke doel om de biologische landbouw sector vooruit te helpen met kennis en onderzoek".		
		Project 1
Projecttitel		Voorbeeld
Uitgevoerd door	Naam organisatie	xxx
Naam projectleider	Naam projectleider	xxx
Looptijd	start datum (dd-mm-yyyy)	xxx
	eind datum (dd-mm-yyyy)	xxx
Project afgerond	Kies uit optie kolom C	ja
Indien afgerond: wordt het toegepast in de praktijk?	Kies uit optie kolom C	ja
Indien afgerond: is toekomstige kennisverspreiding nodig/gewenst?	Kies uit optie kolom C	ja
Budget (euro)	Uitgedrukt in totaal projectbudget in k€	
Financieringsbron	Direct LNV=ja/nee	ja
	Indirect LNV (Topsector) =ja/nee	ja
Regio	Als indirect, naam financieringsorganisatie	
Thema	Naam provincie(s) waar onderzoek plaatsvind	xxx
	Plantaardig	ja
	Dierlijk	nee
	Voeding	nee
	Economie/markt	onduidelijk
	anders, namelijk:	xxx
Onderdeel keten	Primaire productie	ja
	Verwerking	nee
	Handel	nee
	Markt	onduidelijk
anders, namelijk:	xxx	
Doel(en)(max3)	Hoofddoel (1)	
	Eventuele subdoelen (1)	
	Eventueel subdoel (2)	
	Eventueel subdoel (max.3)	
Beoogd resultaat	Resultaat graag invullen	
Onderzoeksvragen (max3)	Onderzoeksvraag 1	
	Eventueel onderzoeksvraag 2	
	Eventueel onderzoeksvraag 3	
Resultaten beschikbaar	Kies uit optie kolom C	
Link naar projectbeschrijving en resultaten	Projectbeschrijving (link in url)	
	Publicaties (link in url)	
	Publicaties (link in url)	
	Publicaties (link in url)	
	Publicaties (link in url)	
	Publicaties (link in url)	
Eventuele parallele projecten (EU, regionaal)	Link naar eventueel parallel project (url)	
Zijn er in jullie organisatie andere projecten ten behoeve van bio (niet-LNV gefinancierd) of projecten relevant voor de biologische sector?	Kies uit optie kolom C	ja

Bijlage 3. Projectenlijst

1 Plantaardige landbouwsystemen

1.a. (raakvlak met 2)	Risicogerichte benadering primaire sector
Project doel	Het ontwikkelen van kennis over de risico's van het gebruik van gangbare inputs in de biologische sector, en welke risico's dit meebrengt voor de biologische kwaliteit volgens de wetgeving voor biologische landbouw en voeding.
Project (beoogd) resultaat	Overzicht van de gebruikte gangbare inputs in de biologische sector, en de risico's die hier waarschijnlijk geacht worden.
Looptijd	Van 01-12-2018 tot 30-11-2019
Kennis en inzichten toegepast?	Kennis en inzichten gedeeld via het Biohuis, met SKAL, in rapportage (zie link hieronder), verspreid in vakbladen, in publicatie op Biokennis/GroenKennisnet, via workshops voor boeren en persbericht.
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Bionext
Link	https://library.wur.nl/WebQuery/groenekennis/2289625

1.b. (raakvlak met 2)	Kik Koplopers in kringlooplandbouw
Project doel	De sector onderzoekt de mogelijkheden om de biologische veehouderij van regionaal geteeld veevoer en residuvrij strooisel te voorzien en de biologische plantaardige sector van 100% biologische mest.
Project (beoogd) resultaat	Kennis, kennisdeling en verbetering van landbouwpraktijken over: 1) Veevoer van om de hoek (zoveel mogelijk regionaal geteeld veevoer); 2) Schoon strooisel voor schone mest (100% residuvrij strooisel); 3) Op naar 100% biologische mest (geen gangbare input meer in de mest).
Looptijd	Van 01-10-2021 tot 01-10-2023
Kennis en inzichten toegepast?	Nog niet afgerond
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Bionext
Link	Projectwebsite Bionext

1.c.	Biologisch: inspiratie bron voor kringlooplandbouw
Project doel	Informatie over biologische landbouw plaatsen op GroenKennisnet en de bioKennisbank. In dit project ontsluiten we onderzoek om de maatschappelijke impact te maximaliseren en nieuwe inzichten te

	bieden om verder te ontwikkelen richting een natuur inclusieve en kringlooplandbouw. Er ligt een focus op strokenteelt <u>en agroforestry</u> .
Project (beoogd) resultaat	Wiki biologisch ondernemen en dossier biologische landbouw op GroenKennisnet publiceren
Looptijd	Van 01-01-2021 tot 31-12-2022
Kennis en inzichten toegepast?	Er zijn kennisclips gepubliceerd.
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Plant Research
Link	WUR projectpagina

1.d.	Praktijknetwerk gewasdiversiteit: strokenteelt
Project doel	Verhogen gewasdiversiteit, zowel in de ruimte als in de tijd, op 100 Nederlandse akkerbouwbedrijven; kennis en praktijkervaring over strokenteelt naar de praktijk brengen, en 3x webinar, 3x veldbijeenkomst, 5x training met 18 deelnemers per training.
Project (beoogd) resultaat	8 deelnemers 1ste training (corona), 6 aan de slag met strokenteelt op eigen bedrijf
Looptijd	Van 01-04-2021 tot 31-03-2024
Kennis en inzichten toegepast?	Ja, maar nog niet volledig afgerond
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (RVO; SABE) SABE regeling, projectnummer 3-20-00644958
Uitvoerende partij(en)	Land en Co, ERF BV, WUR
Link	Bioacademy - training strokenteelt Flevoland Bioacademy - training strokenteelt regio Zeeland

1.e.	Perspectief voor de biologische perenteelt in Nederland
Project doel	Betrouwbare resistentietoetsen ontwikkelen voor perenschurft m.b.t blad, vrucht en tak-aantasting op basis van reïnculturen en gedefinieerde isolaten van <i>Venturia pirina</i> .
Project (beoogd) resultaat	Handelingsperspectief voor biotelers tijdens peren ras keuze.
Looptijd	Van 01-01-2021 tot 31-12-2025
Kennis en inzichten toegepast?	Nog niet afgerond
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (KIA)
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Plant Research
Link	WUR projectpagina

1.f. (raakvlak met 2 en 3)	Biologische landbouw en GLMC's (Goede landbouw en milieu condities) in NSP
Project doel	Is er bewijs dat biologische boerenbedrijven voldoen aan de GLMC's nummer 4, 6, (7) en 8?

	Advies en onderbouwing voer hoe om te gaan met boerenbedrijven in omschakeling naar biologisch en/of bedrijven die deels biologisch zijn voor GLMC nummer 4, 6, 7 en 8.
Project (beoogd) resultaat	Bewijs dat biologische boerenbedrijven voldoen of niet voldoen aan GLMC's van het GLB.
Looptijd	Van 29-04-2022 tot 30-05-2022
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Stichting Louis Bolk Instituut
Link	<i>Niet beschikbaar, er is een notitie naar LNV gestuurd</i>

1.g.	Nationale Annex
Project doel	Het bijhouden van de nationale annex rond de beschikbaarheid en verplichting van biologisch uitgangsmateriaal en eventuele ontheffingen hiervoor.
Project (beoogd) resultaat	Het up-to-date houden van de Nationale Annex voor biologisch uitgangsmateriaal.
Looptijd	Van 01-03-2020 tot 28-02-2024
Kennis en inzichten toegepast?	Ja, Nationale Annex wordt bijgewerkt waar nodig.
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Bionext, Delphy
Link	https://bionext.nl/thema-s/biodiversiteit/annex/

1.h. (raakvlak met 3)	Programma Groene Veredeling (2) <i>Onder dit programma vallen verschillende nog lopende en al afgesloten projecten.</i>
Project doel	Het nieuwe programma Groene Veredeling-2 levert een bijdrage aan het wegnemen van die belemmeringen in de veredeling van nieuwe, robuuste rassen voor de biologische landbouw én de verdere verduurzaming in de gangbare landbouw.
Project (beoogd) resultaat	De resultaten verschillen per onderzoeksproject.
Looptijd	Van 01-01-2020 tot 31-12-2024
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	N.b.
Financieringsbron	Topsector (LNV)
Uitvoerende partij(en)	Wageningen Plant Research & Stichting Louis Bolk Instituut
Link	Programma website: www.groeneveredeling.nl/ Publicaties: www.groeneveredeling.nl/publicaties/ Lopende projecten: www.groeneveredeling.nl/lopende-projecten/ Afgesloten projecten: www.groeneveredeling.nl/afgesloten-projecten/ Literatuurstudie veredeling voor ecosystemendiensten

1.i.	LIVESEED project <i>Binnen dit project zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd.</i>
Project doel	De WUR bijdrage richt zich specifiek op de (genetische) regulatie van zaadvigour in relatie tot zaailing tolerantie tegen pathogenen en in resistentietoetsen.
Project (beoogd) resultaat	Het project beoogt de biologisch zaaizaadproductie te versterken, het aanbod van geschikte rassen uit te breiden en bij te dragen aan harmonisering van de Europese regelgeving t.a.v. gebruik van biologisch uitgangsmateriaal. Dit zal de handelspositie van de Nederlandse zaaizaadsector verbeteren.
Looptijd	Van 01-01-2017 tot 31-12-2022
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	>100k
Financieringsbron	EU H2020 project (cofinanciering indirect van LNV via TKI)
Uitvoerende partij(en)	Wageningen Plant Research
Link	EU project pagina: https://www.liveseed.eu/ WUR project pagina

1.j.	Green Resilient (Core Organic)
Project doel	Dit project is gestart vanuit de sterke noodzaak om agronomische en ecologische concepten te integreren in nieuwe teeltsystemen die leiden tot verhoogde weerbaarheid in kassen.
Project (beoogd) resultaat	Integrale publicatie op de GREENRESILIENT website.
Looptijd	Van 01-01-2018 tot 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	N.b.
Financieringsbron	Core Organic
Uitvoerende partij(en)	o.a. Wageningen Plant Research, FIBL
Link	EU project pagina: https://www.greenresilient.net/index.html Publicaties: https://www.greenresilient.net/publications.html WUR project pagina

1.k.	SureVeg: Strip cropping and recycling of waste for biodiverse and resource efficient intensive vegetable production
Project doel	Ontwerpen en testen van strokenteelt systemen in groente producerende landen in Europa. Sub-doelen: ontwikkelen en testen van bodemverbeteraars en meststoffen obv plant residuen; documenteren effecten op biodiversiteit en bodemvruchtbaarheid; functionele biodiversiteit voor bio-control.
Project (beoogd) resultaat	Toename van agro-ecologische diensten van biologische groentesystemen.
Looptijd	Van 03-04-2018 tot 30-11-2021
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	>100k
Financieringsbron	Core Organic

Uitvoerende partij(en)	Stichting Louis Bolk Instituut (Aarhus University was trekker)
Link	EU Projectpagina Publicaties: https://orgprints.org/view/projects/SUREVEG.html https://orgprints.org/id/eprint/36734/

1.i.	Organic and biodynamic vegetable production in low-energy greenhouses – sustainable, resilient and innovative food production systems (Core Organic)
Project doel	Het verduurzamen van biologische groenteteelt in kassen, met minder energieverbruik, een gezondere bodem en betere natuurlijke plaagbestrijding.
Project (beoogd) resultaat	Duurzamere teeltmethodes lijken toepasbaar, maar meer onderzoek is nodig. Concreet resultaat voor de Nederlandse partners: kennis over de invloed van diverse innovatieve teeltmethoden op de natuurlijke bestrijding van plagen.
Looptijd	Van 02-04-2018 tot 01-10-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Publicaties resultaten beschikbaar (zie link hieronder)
Budget	<100k
Financieringsbron	Core Organic (1866 / ALW.FACCE.11)
Uitvoerende partij(en)	IBED, Universiteit van Amsterdam
Link	https://orgprints.org/id/eprint/44046/ https://orgprints.org/id/eprint/38705/ https://orgprints.org/id/eprint/38382/

1.m.	Selectieve aanpak phytophthora pootgoed
Project doel	Verbeteren biologische pootgoed teelt door innovatieve methodes en mechanisatie, wat leidt tot versterking van biologische aardappelketen.
Project (beoogd) resultaat	Met de gecombineerde innovatieve aanpak van bestrijding Phytophthora en looftrekken / wortelsnijden ontstaat door kwaliteitsverbetering een versterking van de biologisch aardappelketen. Naar verwachting gaat dat samen met een opbrengststijging van 5%. Daarnaast worden innovatieve machines ontwikkeld, wordt de marktpositie van het biologisch pootgoed verbeterd en komt het tot een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen door het uitfaseren van loofbranden.
Looptijd	02-06-2018 t/m 01-06-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Flevoland)
Uitvoerende partij(en)	Maatschap Twisk, Bouma Biologisch Pootgoed B.V.
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/selectieve-aanpak-phytophthora-pootgoed

1.n. (raakvlak met 2)	De biologische boer centraal
Project doel	Het doel van het project is om de biologische landbouw bij mensen beter in het vizier te krijgen. Als de unieke werkwijze van biologische boeren en de toegevoegde waarden die zij leveren meer erkend worden zullen deze uiteindelijk ook vaker worden toegepast in de Friese praktijk.
Project (beoogd) resultaat	Zichtbaar en bespreekbaar maken van de biologische benadering voor landbouwproductie. Het begint bij herkenning, erkenning en eye-openers, en leidt uiteindelijk tot bredere toepassing, en tot behoud en versterking van de biodiversiteit en de omgevingskwaliteit.
Looptijd	01-07-2017 t/m 01-10-2023
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Friesland)
Uitvoerende partij(en)	FBBF (Feriening Biologyske Boeren Fryslân), Avalalon Foundation, Bureau Landschapstaal, Hogeschool Van Hall Larenstein
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/de-biologische-boer-centraal

1.o.	Biologische Stropharia kweek
Project doel	Doel van het project is om op commerciële wijze Stropharia te kweken.
Project (beoogd) resultaat	De concrete deelresultaten van het project zijn: een kweekcel van 200m ² ; een “wasstraat” waar het stro ontsmet kan worden; er is bekend hoe Stropharia verwerkt kan worden.
Looptijd	01-10-2018 t/m 30-09-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Drenthe)
Uitvoerende partij(en)	Kees Sijbenga, Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe, Subsidie Experts
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/biologische-stropharia-kweek Nieuwsbericht biojournaal

1.p.	Circulaire land- en tuinbouw door recycling van organische reststromen tot biologische meststoffen
Project doel	Mogelijkheden en keten ontwikkelen voor recycling van organische reststromen tot volwaardige biologische meststoffen.
Project (beoogd) resultaat	In dit project worden processen ontwikkeld om organische afvalstromen van 5 bedrijven uit de land- en tuinbouw volledig te recyclen tot diverse biologische meststoffen. Tevens worden in dit project de biologische meststoffen in de plantenteelt van deze 5

	telers beproefd. Daarnaast wordt onderzocht welke eigenschappen de overgebleven perskoek na het persen van de organische reststromen heeft en voor welke toepassingen deze geschikt is.
Looptijd	01-10-2019 t/m 30-09-2022
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Zuid-Holland)
Uitvoerende partij(en)	Biota Nutrients, Van Kester Duijvesteijn, Royal Peppers, Tesselaar Alstroemeria, Maatschap C.A. & N. van der Sterre, Firma T.P.M. van der Meer, LTO Glaskracht Nederland/ Stichting SIGN
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/circulaire-land-en-tuinbouw-door-recycling-van-organische-reststromen-tot-biologische Website Biota Nutrients

1.q.	Natuurinclusieve landbouw in Oostkapelle
Project doel	Twee biologisch dynamische landbouwbedrijven in Oostkapelle willen opgedane kennis over een natuurinclusief landbouwsysteem praktijkrijp maken. Naast enkel de plantaardige productie in dit teeltsysteem, willen wij ook de dierlijke kant van de gemengde bedrijfsvoering in dit systeem integreren. Bestaande kennis wordt verder uitgediept en uitgedragen.
Project (beoogd) resultaat	1) De economische haalbaarheid van een strokenteeltsysteem op bedrijfsniveau aantonen. 2) De eco-systeemdienst van gewasdifferentiatie en vlinderbloemigen door strokenteelt kwantificeren, alsook de stikstof efficiëntie van het systeem uitdrukkelijk in kaart brengen. 3) Laten zien dat een strokenteelt op bedrijfsniveau een gunstig effect heeft op biodiversiteit hoger in de voedselketen. Broedende en overwinterende vogels
Looptijd	01-01-2020 t/m 31-12-2022
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Zeeland)
Uitvoerende partij(en)	Cultuur Maatschappij Loverendale, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Boomgaard Ter Linde, Rijnsburg BV, Stichting Hemus
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/natuurinclusieve-landbouw-oostkapelle

1.r.	Samen vooruit in de Ecoregio "Grenspark Groot Saeftinghe"
Project doel	De biologische teelt van akkerbouwgewassen, groenten, fruit en bloemen krijgt in het Grenspark Groot Saeftinghe door innovatieve samenwerking van telers, consument en omgeving een nieuwe impuls.

Project (beoogd) resultaat	De telers uit de directe omgeving die tot deze innovatieve samenwerking worden verleid, zullen zien dat ze hiermee de kans krijgen daadwerkelijk stappen te zetten in de richting van een rendabele bedrijfsvoering.
Looptijd	01-01-2020 t/m 30-09-2022
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Zeeuws-Vlaanderen)
Uitvoerende partij(en)	Zwarte Specht, De Reijngaard, Maatschap E.T.A. van de Vijver en S.L. van de Vijver-de Bree
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/samen-vooruit-de-ecoregio-grenspark-groot-saeftinghe

1.s.	Innovatie in de biologische sector: een podium voor pioniers
Project doel	Verspreiden en versterken van innovatie in de biologische sector
Project (beoogd) resultaat	1) Kennisdeling door training en workshops over innovatie en masterclasses verdieping biologische teelt en afzet. Ook aangeboden via de Bio Academy. 2) Demonstratie van innovaties in het veld, opname innovatie in de Biologische Velddag in Lelystad en de Bio-Beurs, workshops, communicatie via flyer, brochure met 10 voorbeeldinnovaties en filmpje met 3 voorbeeldinnovaties.
Looptijd	01-01-2018 t/m 01-11-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Flevoland)
Uitvoerende partij(en)	Land & Co, WUR Open Teelten, Biologisch Netwerk, Louis Bolk Instituut, Proeftuin voor Agroecologie & Technologie, ERF BV
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/innovatie-de-biologische-sector-een-podium-voor-pioniers

2 Veehouderij

2.a.	Quick scan stikstofproblematiek en biologische veehouderij
Project doel	Overzicht stikstofprestatie biologische veehouderij
Project (beoogd) resultaat	Biologische melkveehouderij scoort relatief gunstig, varkens en pluimvee relatief ongunstig
Looptijd	Van 1-1-2020 tot 1-4-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Ja, onder andere in BioMonitor project (zie project 2.d.)
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research
Link	WUR projectpagina & Publicatie

2.b.	Natuurlijke middelen in de biologische veehouderij
Project doel	Het stimuleren van gebruik van natuurlijke middelen in de biologische veehouderij.
Project (beoogd) resultaat	Een duidelijk overzicht van natuurlijke middelen die toegestaan zijn.
Looptijd	Van 01-12-2019 tot 30-06-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Meerdere publicaties in vakbladen (zie link hieronder)
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Bionext, WFSR, Platform natuurlijke veehouderij, dierenartsen
Link	https://www.natuurlijkeveehouderij.nl/projecten-onderzoeken/

2.c. (raakvlak met 1)	Het perspectief van biologische landbouw: Inzicht in huidige situatie biologische melkveehouderij en akkerbouw
Project doel	Vergelijking tussen biologische en gangbare melkveehouderij en akkerbouw op stikstof, dierenwelzijn en klimaat en onderzoeken wat het effect is van het vergroten van het areaal biologische melkveehouderij en akkerbouw op stikstof, dierenwelzijn en klimaat
Project (beoogd) resultaat	Inzicht in verschillen tussen biologische en gangbare melkveehouderij en akkerbouw op stikstof, dierenwelzijn en klimaat. Waar liggen kansen voor omschakeling.
Looptijd	Van 1-1-2022 tot 31-12-2022
Kennis en inzichten toegepast?	Nog maar net afgerond
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research
Link	WUR projectpagina

2.d. raakvlak met 3	Biomonitor melkveehouderij
----------------------------	-----------------------------------

Project doel	Via een pilot willen Natuurweide/Biohuis, LNV en WUR de mogelijkheden die de biologische melkveehouderij biedt om bij te dragen aan het oplossen van de stikstofcrises ook daadwerkelijk gaan 'verzilveren'. Door samen in de praktijk aan de slag te gaan.
Project (beoogd) resultaat	Ervaringen rapporteren en terug communiceren richting biologische melkveehouders.
Looptijd	Van 01-01-2022 tot 31-12-2024
Kennis en inzichten toegepast?	Inzichten worden via aangehaakte partners toegepast in de sector
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen Livestock Research
Link	WUR projectpagina

2.e.	PPS Feed4Foodure
Project doel	Een inventarisatie ten behoeve van berekening CO2-eq. biologische grondstoffen
Project (beoogd) resultaat	Er is onvoldoende data om een goede betrouwbare inschatting maken van de broeikasgasemissie voor biologische diervoederproductie
Looptijd	Afgerond in 2019, recent gepubliceerd
Kennis en inzichten toegepast?	Er wordt actie ondernomen ter bevordering van datavastlegging
Budget	N.b.
Financieringsbron	TKI Agrifood
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research, BLONK
Link	WUR projectpagina en https://edepot.wur.nl/568916

2.f.	PPS Ontwikkeling duurzame aanpak wormen leghennen
Project doel	Ontwikkelen van een duurzame aanpak van darmparasieten bij leghennen. Onderzoeksvraag: Oorzaken voor verschil in de ernst van wormbesmettingen op pluimveebedrijven.
Project (beoogd) resultaat	infectiedruk op de bedrijven en het middelengebruik verlagen.
Looptijd	Van 01-04-2022 tot 31-12-2025
Kennis en inzichten toegepast?	Wordt binnen het project aan gewerkt
Budget	>100k
Financieringsbron	Topsector (LNV), Eierhandel, dierenartsenpraktijken, voerfabrieken
Uitvoerende partij(en)	Stichting Louis Bolk Instituut, Wageningen Livestock Research e.a.
Link	<i>Nog niet beschikbaar</i>

2.g.	Ammoniakemissie biologische varkenstallen
Project doel	Inventarisatie van potentiële emissiereductie biologische varkensstallen
Project (beoogd) resultaat	Tabel met toepasbare en effectieve systemen die emissiereductie in biologische varkensstallen kunnen bewerkstelligen

Looptijd	Van 1-1-2019 tot 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Publicatie is beschikbaar
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research
Link	Publicatie: Opties voor ammoniakreductie in stallen voor biologische varkens

2.h.	Emissiemetingen stallen voor biologisch gehouden leghennen
Project doel	Het meten van biologische pluimveestallen op methaan, ammoniak, fijnstof en geur.
Project (beoogd) resultaat	Meetgegevens voor biologische pluimveestallen op methaan, ammoniak, fijnstof en geur.
Looptijd	Van 1-1-2019 tot 31-12-2020
Kennis en inzichten toegepast?	Rapport gepubliceerd, LNV aan zet
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research
Link	https://edepot.wur.nl/553814

2.i.	SABE ammoniakreductie in de biologische varkenshouderij
Project doel	Reductie brongerichte ammoniakemissie biologische varkenshouderij
Project (beoogd) resultaat	Individuele varkenshouders kunnen op grond van deze nieuwe kennis, aan de slag met het opstellen van een persoonlijk verbeterplan. Daarmee kan elk biologisch varkensbedrijf de beste maatwerkoplossingen vinden voor een persoonlijke bijdrage aan de vermindering van ammoniak emissie en daarmee aan de oplossing van het stikstofprobleem.
Looptijd	Van 01-05-2022 tot 31-12-2023
Kennis en inzichten toegepast?	Nog niet afgerond
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (RVO; SABE)
Uitvoerende partij(en)	VBV, Bionext
Link	Groen Kennisnet projectpagina

2.j.	SABE dubbeldoelkippen
Project doel	Praktijknetwerk Dubbeldoelkippen: het praktijknetwerk beoogt om bestaande kennis te delen, nieuwe kennis te vergaren en om netwerken uit te breiden, inclusief contacten met buitenlandse ondernemers en onderzoeksinstellingen die hier aan werken.
Project (beoogd) resultaat	Het praktijknetwerk ontwikkelt en deelt kennis om het gebruik van dubbeldoelkippen en broederhanen te vergroten, zodat in de

	toekomst minder of geen biologische haantjes hoeven te worden vergast na uitkomen van de eieren.
Looptijd	Van april 2022 – mei 2023
Kennis en inzichten toegepast?	Nog niet afgerond
Budget	>100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (RVO; SABE)
Uitvoerende partij(en)	Fair poultry bv, Bionext
Link	https://bionext.nl/thema-s/dierenwelzijn/Dubbeldoel-kippen/

2.k.	POWER (EU-Project, Engelstalig)
Project doel	In POWER worden biggensterfte na het werpen, darmproblemen na het spenen en het verlies van mineralen via lucht en bodem op de buitenuitloop verminderd voor de biologische varkenshouderij in Europa.
Project (beoogd) resultaat	Reduction of piglet mortality, gut problems and mineral losses in the soil
Looptijd	Van 1-5-2018 tot 1-11-2021
Kennis en inzichten toegepast?	N.b.
Budget	>100k
Financieringsbron	ERA-NET (Horizon 2020), NWO, TKI Agrifood, BO-onderzoeksbijdrage)
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research
Link	EU projectpagina & publicaties

2.i.	FreeBirds (Core Organic)
Project doel	Het doel van het FreeBirds project is om meer inzicht te krijgen in de relatie tussen het gebruik van de uitloop door kippen en hun gezondheid, productie en welzijn, en de consequenties voor de mineralenuitstoot in de grond. Daarbij richt het project zich op het ontwikkelen van slimme hulpmiddelen en managementstrategieën ter verbetering van de uitloop in de biologische pluimveehouderij.
Project (beoogd) resultaat	Publicaties in wetenschappelijke journals en vakbladen
Looptijd	Van 01-01-2018 tot 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	>100k
Financieringsbron	Core Organic
Uitvoerende partij(en)	Stichting Louis Bolk Instituut en Wageningen Livestock Research (SLU Sweden was trekker)
Link	EU Projectpagina , Publicaties & WUR projectpagina

2.m.	GrazyDaisy (Core Organic)
Project doel	GrazyDaisy heeft tot doel om innovatieve, resiliënt, en duurzame biologische systemen te ontwikkelen voor melkvee, gebaseerd op

	weidegang en de opfok zoveel mogelijk van het kalf bij de koe, in verschillende economische en agro-ecologische situaties in Europa.
Project (beoogd) resultaat	Veelvoudige producten: video clips, rapportages, online presentaties, een PhD-course.
Looptijd	Van 01-01-2018 tot 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	>100k
Financieringsbron	Core Organic
Uitvoerende partij(en)	o.a. Stichting Louis Bolk Instituut, Wageningen Livestock Research (Aarhus University was trekker)
Link	EU Projectpagina , WUR projectpagina , Publicaties

3 Verdienvermogen, markt en consument

3.a.	Literatuurstudie consumentenonderzoek biologisch (KD-2021-099)
Project doel	Op basis van de bestaande (wetenschappelijke) literatuur, de leerpunten voor interventies rondom Biologische producten voor drie consumentengroepen (alleenstaanden, gepensioneerden en gezinnen met hoge inkomens) en de sociale omgeving in beeld brengen.
Project (beoogd) resultaat	Literatuuronderzoek gericht op studies uitgevoerd in Nederland. Dit als voorstudie voor vervolgonderzoek.
Looptijd	Van 1-1-2022 tot 31-12-2022
Kennis en inzichten toegepast?	Nog maar net afgerond
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Economic Research
Link	WUR projectomschrijving

3.b.	GLB-pilot biologisch in ontwikkeling
Project doel	Onderzocht wordt in hoeverre de GLB doelen al behaald worden door de biologische sector in Nederland, en hoe GLB maatregelen en interventies goed zouden aansluiten bij biologisch.
Project (beoogd) resultaat	Door er voor te zorgen dat de interventies en maatregelen die vanuit het GLB beschikbaar komen zoveel mogelijk aansluiten bij de biologische regels en praktijken, worden gelden vanuit het GLB efficiënt ingezet: de GLB doelen worden behaald, de biologische sector wordt gestimuleerd en het stikstofprobleem wordt verminderd.
Looptijd	01-07-2021 t/m 31-12-2023
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (West-Noord-Brabant)
Uitvoerende partij(en)	Bionext, Pipie Smits van Oyen, Biohuis, de VBV, BioBol, F. van Rossem
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/glb-pilot-biologisch-ontwikkeling

3.c.	Kom 's op ons erf
Project doel	Doel van het project is om samen met en voor grondgebonden en biologische agrarische bedrijven in Noord-Brabant trainingen, workshops en demonstraties te verzorgen, waarbij landbouwers kennis nemen van innovaties en de toepassing ervan en zo aanvullende verdienmodellen weten te realiseren door nieuwe

	nevenactiviteiten en rechtstreekse productverkoop professioneel op te zetten.
Project (beoogd) resultaat	Kennisdeling: pilot workshops en trainingen via bijeenkomsten en op maat. Ook geven we (consumenten)deelnemers de kans om zelf onderwerpen aan te dragen. Demonstratie: marktdag, publiciteit marktperspectieven en brochure handleiding over de goede voorbeelden en kennis.
Looptijd	01-09-2018 t/m 01-09-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Noord-Brabant)
Uitvoerende partij(en)	Stichting Biologisch Goed van Eigen Erf, Land & Co
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/kom-s-op-ons-erf-vaneigenerf.nl

3.d.	Kom 's naar ons erf
Project doel	Het project 'kom 's naar ons erf' gaat de innovaties op het gebied van (culinaire) nevenactiviteiten, productmeerwaarde en klantenparticipatie versterken en de uitwisseling verbeteren.
Project (beoogd) resultaat	Het project wil de kennisdeling en innovaties versterken en de uitwisseling verbeteren door de slimme vernieuwingen een podium te bieden. Ze doen dat via trainingen, workshops en op een demonstratie-marktdag, via pilot workshops en pilot diners.
Looptijd	01-05-2018 t/m 01-05-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Zuid-Holland)
Uitvoerende partij(en)	Kiva Ecology B.V., Kaasboerderij de Vierhuizen, Stichting Biologisch Goed Van Eigen Erf
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/kom-s-naar-ons-erf-vaneigenerf.nl

4 Humane voeding en gezondheid

4.a.	Gezondheidseffecten biologische landbouw
Project doel	Een inventarisatie van onderzoek dat sinds 2005 gedaan (nationaal en internationaal) naar gezondheidseffecten van biologische landbouw, dat laat zien wat de wetenschappelijke stand van zaken is, wat inmiddels bekend is, waar gaten zitten en waar opties zitten voor vervolgonderzoek.
Project (beoogd) resultaat	Een literatuuroverzicht met aanbevelingen
Looptijd	01-01-2021 – 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Kennis en inzicht toegepast, er is een project gestart via WLR,
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Wageningen University & Research, Wageningen Food Safety Research
Link	WUR projectpagina Publicatie: Gezondheidseffecten biologische landbouw

4.b.	BioPlusKwaliteit
Project doel	Het ontwikkelen en in de praktijk uittesten van een nieuw integraal robuust kwaliteitsprotocol voor productkwaliteit gericht op smaak en inhoudsstoffen voor de biologische sector.
Project (beoogd) resultaat	Er wordt een instrument (kwaliteitsprotocol) ontwikkeld, waarmee zowel de uiterlijke kwaliteit (uniformiteit in vorm en kleur) als innerlijke kwaliteit (smaak en inhoudsstoffen) van groenten beoordeeld kan worden. Het biedt praktische handvatten om kwaliteitsaspecten structureel te verbeteren. Samen met verschillende ketenpartijen worden kwaliteitsparameters ontwikkeld die in de praktijk worden getoetst, zodat best practices op individueel bedrijfsniveau kunnen worden gedefinieerd.
Looptijd	01-01-2019 t/m 31-12-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Overijssel)
Uitvoerende partij(en)	Overesch ecologische landbouw, CSO (Centrum voor Smaakonderzoek), Diverse groentetelers en natuurvoedingswinkels, Firma J.J. Duijnhouwer & H. Hennink Haverkamp, Louis Bolk Instituut, ROC Twente, Tuinderij Haverkamp
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/biopluskwaliteit

4.c.	Gezondheidseffecten van gangbaar en biologisch voer voor varkens als model voor de mens
-------------	--

Project doel	Het onderzoeken van het effect op gezondheidsparameters van biologisch versus gangbaar voer bij varkens, waarbij alle overige omstandigheden gelijk zijn. Het lange termijn doel is de benutting van de resultaten in eventueel vervolgonderzoek bij de mens.
Project (beoogd) resultaat	Het onderzoek levert inzicht in het effect van biologische en gangbaar voer op gezondheidseffecten bij varkens met mogelijk perspectief op een onderzoek naar het effect van biologische voeding bij mensen.
Looptijd	2022 - 2024
Kennis en inzichten toegepast?	Een persbericht bij aanvang en bij afronding. Gepland: een NL rapport en een EN wetenschappelijk artikel
Budget	>100k
Financieringsbron	BO (beleidsondersteunend onderzoek; BO-43-111-079)
Uitvoerende partij(en)	WLR, WFSR, LBI, FD-UU
Link	https://research.wur.nl/en/projects/addgezondheidseffecten-biologisch-voer-voor-varkens-bo-43-111-079

5 Overige domeinen

5.a.	Verdiepende studie biologische landbouw
Project doel	Kansen om de groei van de biologische sector te stimuleren en externe factoren met effect op deze groei.
Project (beoogd) resultaat	SWOT analyse en bijdrage van de biologische sector aan NSP doelen
Looptijd	Van 26-7-2021 tot 15-10-2021
Kennis en inzichten toegepast?	Uitkomsten studie zijn gepubliceerd en gedeeld met belanghebbenden.
Budget	<100k
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	Louis Bolk Instituut
Link	Publicatie: SWOT analyse

5.b.	Carbon Farming/Koolstofboeren (INTERREG-project Carbon Farming)
Project doel	Hoe worden boer en bodem rijk door koolstofvastlegging?
Project (beoogd) resultaat	door het organiseren van showcases laat het project zien hoe koolstofvastlegging economische en ecologische waarde kan creëren. Hierbij kijken we tevens naar hoe koolstofvastlegging binnen de biologische landbouw een bijdrage kan leveren aan de klimaatuitdaging.
Looptijd	2018 tot 31-08-2022
Kennis en inzichten toegepast?	In de link naar de projectpagina worden activiteiten beschreven als: webinars in Brussel, webinars tijdens de Biokennisweek in 2022, en een aantal handzame documenten over koolstofboeren die gemakkelijk te vinden zijn. Daarnaast staat beschreven: <i>Bionext niet alleen naar wat boeren op hun land kunnen doen, maar betreft zij de hele keten in een overgang naar een bodembewuster voedselsysteem.</i>
Budget	n.b.
Financieringsbron	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Uitvoerende partij(en)	ZLTO, BioNext
Link	https://bionext.nl/thema-s/klimaat/koolstofboeren/

5.c.	Van diploma-opleiding naar groene training en coaching
Project doel	Naast MBO diploma opleidingen wil Aeres MBO Warmonderhof haar kennis en ervaring van leraren, samenwerkende boeren en tuinders en gastdocenten inzetten in een cursusaanbod na school. Voor biologische boeren en tuinders uit de regio, voor oud-studenten en voor anderen in de agrarische sector.
Project (beoogd) resultaat	Laagdrempelige themadagen met een aansluitende training van 3 tot 5 verdiepingsdagen.
Looptijd	01-09-2019 t/m 30-06-2022

Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Flevoland)
Uitvoerende partij(en)	Aeres groep, locatie MBO Dronten
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/van-diploma-opleiding-naar-groene-training-en-coaching aereswarmonderhof.nl/trainingen

5.d.	De meerwaarde van de bioboer
Project doel	Biologische boeren willen het goede voorbeeld tonen en actief invulling geven aan een biologische bedrijfsvoering die verder reikt dan alleen maar de regels volgen. Best practices van biologische bedrijven staan centraal.
Project (beoogd) resultaat	1) per thema een factsheet, 2) bedrijfsbezoeken en presentaties/lezingen rondom de verschillende thema's, 3) train-de-trainers bijeenkomsten, 4) een internationale conferentie.
Looptijd	01-09-2017 t/m 30-11-2021
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Friesland)
Uitvoerende partij(en)	Hogeschool van Hall Larenstein, Stichting Nordwin College, Feriening Biologyske boeren Fryslan
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/de-meerwaarde-van-de-bioboer

5.e.	Biologische landbouw in Limburg op de kaart
Project doel	In dit project willen we een ondernemersnetwerk opzetten. Tevens wordt invulling gegeven aan het oprichten van een kenniscentrum.
Project (beoogd) resultaat	We willen ons inzetten vanuit het kenniscentrum voor de volgende zaken: a) het begeleiden van omschakelaars en het opschalen van bestaande bedrijven; b) het ontwikkelen van nieuwe teelten op praktijkbedrijven; c) het aanjagen van innovaties; d) kennis verspreiden over "verduurzaming" en over "bodem".
Looptijd	2020 (?)
Kennis en inzichten toegepast?	n.b.
Budget	n.b.
Financieringsbron	POP-3 (Limburg)
Uitvoerende partij(en)	Arvalis, WUR Open Teelten, DAW
Link	projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/biologische-landbouw-limburg-op-de-kaart agrarischwaterbeheer.nl/content/biologische-landbouw-limburg-op-de-kaart projecten.netwerkplatteland.nl/nl/project/biologische-landbouw-limburg-op-kaart

Correspondentie adres voor dit rapport:
Postbus 430
8200 AK Lelystad
T 0320 29 11 11
wur.nl/plant-research
fogelina.cuperus@wur.nl

Rapport WPR-OT 1002

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 7.200 medewerkers (6.400 fte) en 13.200 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.